

dS + DINSDAG 16 JULI 2019 - CULTUUR EN MEDIA

<p>The Crossing zingt 'Aniara', een sciencefictiongedicht over een groep thuisloze ruimtevaarders. John C. Hawthorne</p></p>

The Crossing zingt 'Aniara', een sciencefictiongedicht over een groep thuisloze ruimtevaarders. © John C. Hawthorne

JOHN LUTHER ADAMS EN THE CROSSING: TWEE FENOMENEN DIE SCHOONHEID ZOEKEN OP HET SNIJVLAK MET GRUWEL

‘Muziek kan er minstens evenveel toe doen als politiek’

John Luther Adams verklankt in ‘Become desert’ de verwoestijning van onze planeet en het Amerikaanse koor The Crossing bracht in Nederland een muzieksaga over het leven na een klimaatramp. Allebei vatten ze de staat van ons klimaat in weemoedig schone klanken.

ANNA VERMEULEN

Glinsterende sopraanstemmen en zwevende harmonieën die de grens oversteken tussen hedendaags klassiek en ambientpop. Zachte verpozing, luidt het oordeel over zulke deuntjes wel eens. Toch gebruikt eco-componist John Luther Adams ze al sinds de jaren 70 om het klimaatprobleem in klanklandschappen te gieten. En sinds 2007 zingt het Amerikaanse koor The Crossing in buitenaards mooie tonen over olierampen in de Golf van Mexico of becommentarieert het Trumps uitspraken over immigranten. Kan weemoedige schoonheid ons ook wakker schudden? Donald Nally, dirigent en bezieler van The Crossing, polijstte de stemmen van zijn koor tot een transparante en vibratoloz klank. Het won intussen twee Grammy's en doet talloze Amerikaanse luisteraars watertanden.

De koorklank leent zich goed voor de zwevende reine samenklanken van postminimalistische muziek, waarin sommige componisten die het koor rond zich verzamelt, hun wortels hebben. Maar wat de stijl ook is, muziek voor The Crossing mag nooit zomaar mooi zijn. 'Schoonheid om schoonheid interesseert ons niet. We willen het hebben over hoe wij elkaar en de aarde vandaag behandelen.'

Nally vertelt het ons na de première van Anlara op de Koorbiënnale in Haarlem, waarmee het koor zijn Europees debuut maakte. Het muziektheater vertolkt Harry Martinsons sciencefictiongedicht over de emoties en machtsrelaties bij een groep ruimtevaarders, thuisloos door een nucleaire ramp op aarde.

Haat en liefde

Kan je klimaatrampen, de daklozenproblematiek of de ongelijke verdeling van rijkdom dan zomaar in mooi entertainment stoppen? 'Het is toch niet omdat er zo veel lelijks is in de wereld dat het onze hele kijk moet bepalen?' stelt Nally nuchter. 'Anderzijds mag muziek ook niet sussen. We gaan geen oorlogen oplossen door samen mooie liedjes te zingen. Er is haat en liefde, en die balans moeten we in onze muziek reflecteren.'

<p>John Luther Adams. Donald Lee </p>

John Luther Adams. © Donald Lee

Afgaande op het aantal projecten van The Crossing zijn er heel wat componisten die deze oefening willen maken. Zien we daar een tendens in het hedendaagse Amerikaanse muzieklandschap? Adams denkt van wel. Ook hij werkt graag met The Crossing samen. 'Ik denk dat jonge artiesten beseffen dat wat ze doen iets kan betekenen in de chaos die onze wereld vandaag is. Muziek kan er minstens evenveel toe doen als politiek', vertelt hij vanop zijn terras in New York. Voor hij daar zijn intrek nam, leefde hij bijna veertig jaar als milieuactivist in Alaska, waar hij de klimaatverandering aan den lijve ondervond. Die ervaring gidst zijn composities: 'Ik wil dat mijn muziek nuttig is.'

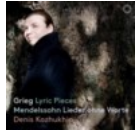
Niet dat Adams duidelijke, activistische boodschappen in zijn werken steekt. Ze moeten juist op een emotionele manier raken. Neem Become desert, Adams' orkestwerk dat deze zomer op cd uitkwam en hem ingegeven werd door de verwoestijning van onze planeet. De ijle harmonieën en orkesttonen die door de wind angeblazen lijken, bedacht Adams in de Mexicaanse woestijn. Met wiskundige processen maakte hij klankvlaktes die zo statisch zijn dat je niet anders kan dan naar de kleinste veranderingen te luisteren. Je oren zijn volledig op het nu gericht. 'Een belangrijke oorzaak van de puinhoop die we van onze aarde gemaakt hebben, is de gedachte dat wij mensen buiten de natuur zouden bestaan. Een stuk als Become desert is een uitnodiging om weer te begrijpen waar we zijn.'

Adams' muziek beschrijft niet alleen, maar gedraagt zich als landschappen. Dat verklaart de schoonheid, die zelfs in de donkerste van zijn werken doorklinkt. 'In de 19de eeuw noemden ze dat het sublieme: schoonheid die zich op het snijvlak met gruwel begeeft. Het is precies zo met de natuurkrachten die door ons toedoen vernietigend worden. Hoe angstaanjagend ze ook zijn, tegelijk zijn ze ongelooflijk mooi.'

Sommigen zullen die gedachte misschien versleten romantisch vinden, maar van de modernistische oneliner dat alleen vernieuwend dissonant geweld kan bijten, ligt Adams niet wakker. 'Ik ben een onbeschaamde onwetende wilde.' Dat moet je sarcastisch nemen: Adams kent zijn cultuurgeschiedenis als geen ander, maar hij wil het gewicht van die geschiedenis niet per se torsen. 'In Alaska dacht ik dat ik buiten de cultuur kon stappen en muziek rechtstreeks uit de aarde en de hemel kon trekken. Dat is natuurlijk een belachelijk waanidee. Maar wel één die me vooruit geholpen heeft. Muziek die alleen met zichzelf bezig is, is in deze tijden een dood spoor.'

'Become desert' van John Luther Adams is nu uit. ★★★★★

LEES MEER

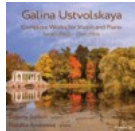
10/07/2019 | Mendelssohn, Grieg: Lieder ohne Worte, Lyric Pieces. Denis Kozhukhin
(https://www.standaard.be/cnt/dmf20190709_04502108)

08/07/2019 | Oosterse pianodromen (https://www.standaard.be/cnt/dmf20190707_04498924)

03/07/2019 | Bruckner: Symfonie nr. 6 en 9. Gewandhausorchester o.l.v. Andris Nelsons
(https://www.standaard.be/cnt/dmf20190702_04491449)

02/07/2019 | Zweten, jodelen en oorslingeren (https://www.standaard.be/cnt/dmf20190701_04488592)

26/06/2019 | . Natalia Andreeva, Evgeny Sorokin
(https://www.standaard.be/cnt/dmf20190625_04479436)

daard.be/extra/static/c